

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

The Development and Guidelines for The Implementation of Student's Support
System to all Schools Under the Jurisdiction of the Ministry of Secondary
Education Office Service Area 28

เพลินพิศ สิงห์คำ¹

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 3) เพื่อการศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการวิเคราะห์หัตถ์ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) และการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 4) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ **ระยะที่ 1** การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน **ระยะที่ 2** ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 3,647 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 217 คน ครูผู้สอน จำนวน 3,430 คนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 3,647 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 141 คน ครูผู้สอนจำนวน 358 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 499 คน **ระยะที่ 3** การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการวิเคราะห์หัตถ์ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) และการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติดีเยี่ยม ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งได้รับรางวัลระดับสหวิทยาเขต ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับประเทศรวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 9 คน **ระยะที่ 4** แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ทางด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 รวมทั้งหมดจำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่ม พิจารณาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและประเมินแนวทางการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน การส่งเสริมและพัฒนา ด้านคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหา

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการ ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยเรียงลำดับดังนี้ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้าน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยเรียงลำดับดังนี้ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

3. ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) ในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรียงลำดับ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน ลำดับที่ 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ลำดับที่ 3 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ลำดับที่ 4 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และลำดับที่ 5 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

4. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน สรุปได้ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมาก ด้านการคัดกรองนักเรียนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดด้านการ ส่งเสริมและพัฒนา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และด้านการส่งต่อนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด สรุปโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ การพัฒนาแนวทาง, การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

This research aims were: 1) to study the elements and indicators of student supporting system of schools under the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28 2) to review the current condition and the purpose of the student supporting system of schools under the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28 3) to study the practice of assisting the students by analyzing the needs (PNI) and the study of the best practices (Best Practice) of the schools under the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28 4) to improve the student supporting system of schools under the Ministry Office

of Secondary Education Service Area 28. This research was divided into 4 phases: **Phase 1:** examine the compositions and Indicators for the implementation of student support system of secondary schools under the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28. To check the suitability of components and indicators on the implementation of the system care for students with the assistance of five experts. **Phase 2:** study the current situation and desirable conditions of operation of the school's support system under the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28. The researcher studied the current conditions and desirable conditions. The sample consisted of 3,647 classified as school administrators under the jurisdiction of Ministry Office of Secondary Education Service Area 28 in the academic year 2558. 217 teachers and 3,430 samples, including school administrators under the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28 with a total of 3,647 by the year 2558. Compared with a total population sample sizing request Krejcie and Morgan, 141 teachers, 358 people, total sample of 499 people. **Phase 3:** Study the implementation of student support system by analysing the index needs (PNI) and graduated from the school with the best practices (Best Practice) of the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28, including information providers, 1 school administrator, 1 head of student Affairs Adviser, and 1 selected teacher. These persons must have an excellent performance and a school model for the implementation of student supporting system which won the provincial Campus. The school district or national will gather the data from 3 schools, 3 persons in each schools, and a total of 9 person. **Phase 4:** Develop the performance-based student supporting system of schools under the jurisdiction of Ministry Office of Secondary Education Service Area 28. Contributors were experts with knowledge of the operating system in the school office under the Ministry Office of Secondary Education Service Area 28. A total of nine people in a group discussion to consider the comments and feedback, and evaluate the implementation of the system of care and support for students in schools under the jurisdiction of Ministry Office of Secondary Education Service Area 28.

The research found that:

1. Elements and Indicators for the implementation of student support system, overall in the appropriate level and considering that it was found at the high level every sort of average score from descending below the promotion and development, the screening of students and forwards of known individual students and the prevention and resolution.
2. The current condition ; and prioritize the needs of the student support system.
 - 2.1. The present condition of the system that look after school students, in the level and when it was in terms of the more important is to know students individually, to promote student development, for the prevention and resolution of problems, the forwarding of students for the screening of students.
 - 2.2 The condition of the system to assist students of the school were located in most of the levels and when to consider a list of aspects that are found below the most was to recognize students individually the prevention and solving a problem forwards screening to promote student development.

3. The demand for (PNI) in the development of the operation of the care systems, order of need from decreasing as follows, 1. the screening students, 2. The export to students, 3. to prevent and solve the problem, 4. the students on an individual and 5. in the development of students.

4. To assess the appropriateness and feasibility of the care systems, by the 9 people can be summarized as follows: know each student in the appropriate was at the high level to prevent and solve the problem was in the promotion and development to be appropriate was at the high level for the students have the appropriate level and the degree conclusions, as well as the high level.

Keywords: The Development, The implementation of student's support system

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันได้ก้าวเข้าไปสู่ยุคของข้อมูลข่าวสารที่สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545) การสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตด้วยวิถีแห่งปัญญาอย่างมีคุณค่าของตนเองและสังคม นับเป็นพันธกิจสำคัญของหน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษาทุกระดับ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องช่วยกันร่วมรับผิดชอบในรูปของเครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็ง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2550)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่โรงเรียนจำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานงานสร้างความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มีวิธีการกิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน (กรมสามัญศึกษา, 2544)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามหลักการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายยังไม่เข้าใจถึงขั้นตอนของระบบการดำเนินงาน ครูยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การติดต่อประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องล่าช้า ขาดการติดตามกำกับดูแลจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ทำให้นักเรียนที่มีปัญหาทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรมและขาดทักษะในการดำเนินชีวิตมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาต่าง ๆ (รายงานประจำปี 2557 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์และคัดเลือกจากหลักการที่นักวิชาการมีความเห็นตรงกันมากที่สุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียนซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางนำไปสู่ การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนต่อไป

2. คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 อยู่ในระดับใด

3. แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 เป็นอย่างไร

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ควรเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

3. เพื่อการศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) และการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

4. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจนสอดคล้อง

กับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งต่อนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง วิธีการ ขั้นตอนและกิจกรรมในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อให้บรรลุการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 3,647 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 217 คน ครูผู้สอน จำนวน 3,430 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 499 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน และใช้เทคนิคการสุ่ม

แบบแบ่งชั้น ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553) จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 141 คน ครูผู้สอน จำนวน 358 คน

ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) และการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practice) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งได้รับรางวัลระดับสหวิทยาเขต ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับประเทศรวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 9 คน

ระยะที่ 4 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) พิจารณาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ และประเมินแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และจัดลำดับความต้องการ ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

3. ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) ในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ลำดับที่ 1 ด้านการคัดกรองนักเรียน ลำดับที่ 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ลำดับที่ 3 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ลำดับที่ 4 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และลำดับที่ 5 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

4. ผลแนวทางการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน สรุปได้ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมาก ด้านการคัดกรองนักเรียนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ด้านการป้องกัน และ แก้ไขปัญหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และด้านการส่งต่อนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

7. อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ได้องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียนซึ่งเกิดจากการสังเคราะห์จากนักการศึกษา ที่มีชื่อเสียงและนักวิชาการทำให้ได้องค์ประกอบที่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดุล สงวนศิลป์ (2553) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านนาโหมง อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมแบบปรึกษาหารือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าความรู้มากำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานที่มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ สามารถนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ และมีความต่อเนื่อง แต่มีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าส่วนน้อยที่ยังไม่สามารถนำขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมนักเรียนการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่งต่อได้ จึงไม่สามารถตรวจสอบทบทวนระบบได้ จึงมีการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถนำขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริม

นักเรียน การป้องกันแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่าสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก จะเห็นว่าสภาพที่เกิดขึ้นเป็นสภาพที่บ่งบอกถึงระบบคุณภาพในการบริหารจัดการการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงษ์ เจริญไชย (2552) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีเพศและภาระงานสอน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านกับสภาพการช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ของผู้บริหารและครู ที่มีเพศและภาระงานสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน แนวทางพัฒนาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน

3. แนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จากผู้ทรงคุณวุฒิในการ

สนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้นำเสนอให้ครอบคลุมแล้ว นำมาสังเคราะห์นารูปแบบที่ชัดเจนแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งทำให้ทราบว่าจะองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ นิมมา (2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไพศาลวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า ความต้องการจำเป็นของโครงการ ความพร้อมและทรัพยากร ทั้งสององค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลผลิตของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นผลทางตรงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อ พบว่า ผลของการดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุนทรวิเชียร (2561 : 39) พบว่า ด้านกลุ่มงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 8 กลุ่ม (1) งานรักษาวินัย และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน (2) งานป้องกันแก้ไขปัญหาสารเสพติด/เอดส์ และการกระทำที่ผิดกฎหมาย ผิดวินัย (3) งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (4) งานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (5) งานส่งเสริมสุขภาพอนามัยและโภชนาการโรงเรียน (6) งานหัวหน้าระดับ (7) งานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน (8) คณะกรรมการบริหารงานกิจการนักเรียน

8. เอกสารอ้างอิง

1. กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
2. ดุล สงวนศิลป์. (2553). ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนบ้านนาโม่ง อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู. ปรินญาานิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต.มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

3. บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
4. พระครูสุนทรวิเชียร และ ถวิล ลดาวัลย์. (2561). กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่ม 10. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน), หน้า 39.
5. วีรพงษ์ เจริญไชย. (2552). ศึกษาสภาพและ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
6. ศิริรัตน์ นิมมา. (2554). ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนไพศาลวิทยา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. ปรินญา นิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต.เชียงใหม่ : บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
7. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
8. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความเข้มแข็งระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ภูมิภาค, ในคู่มือการ จัดการอบรมการแนะแนวสำหรับวิทยากร. กรุงเทพฯ : เอกสารการประชุมปฏิบัติการ : 43-47.